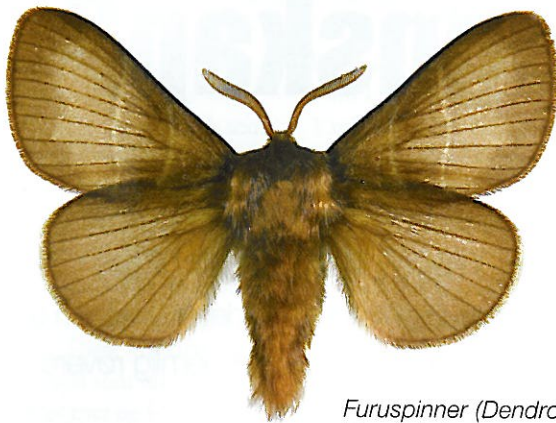

Paal Krokene og Bjørn Økland fra Institutt for Skog og landskap presenterer insekter som profiterer på endring til et varmere klima. Artiklene inngår i en serie i Norsk Skogbruk ut 2009.

Furuspinner (*Dendrolimus pini*), hann, mørk og hunn, lys.
Foto: Vladimir Kononenko, Naturhistorisk museum.

Furuspinner:

En glupsk nålespiser

En 40-50 mm bred limring på stammen kan fange opp til 2000 larver på vei opp etter overvintring i bakken.
Foto: Fra Polen, Wikimedia.

Insektene er blant de organismene som reagerer raskest på klimaendringer. Utviklingshastigheten deres er direkte påvirket av temperaturen, men klimaet påvirker insektene på ulike måter.

Av BJØRN ØKLAND

Furuspinner (*Dendrolimus pini*) er et eksempel på en art som allerede er utbredt i Norge, men som kan få hyppigere utbrudd ved endret klima. Larvene av denne store sommerfuglen overvintrer to ganger før forpopping og livnærer seg på furunåler. De kryper ned i bakken for overvintring, og tidlig i tredje sesong er de utvokst og klar for å forpuppe seg til en fullvoksen sommerfugl. Mange nåler fortæres i løpet av larveutviklingen, særlig i andre sesong hvor appetitten er størst. Furu kan tåle omfattende avnåling om det er begrenset til en sesong, men gjentatt avnåling over flere år fører til at trærne dør.

Furuspinneren hadde store utbrudd i området Elverum og Løten i 1812-16 og 1902-04. Det siste utbruddet strakte seg fra Åsnes i sør til Stor-Elvdal i nord og fra svenskegrensa i øst til Romedal og Løten i vest. Siden larvene krabber ned i bakken for overvintring, ble limringer på stammen benyttet som en

bekjempelsesmetode. Lokale skogeierlag søkte om statlig støtte til limringaksjonen, men fikk avslag. Senere – etter at utbruddet hadde gått tilbake – fikk de dekket utgiftene.

Merker etter disse limringene finnes fortsatt på noen stammer.

Furuspinner har flere nære slektninger (*Dendrolimus sibiricus* og *Dendrolimus superans*) som sammen med furuspinner har forårsaket skogskade og tredød i enorme områder av barskog i Russland, Kina og Øst-Asia. Et skogområde tilsvarende 84 % av Norges areal ble skadet eller drept i løpet en 30-års periode.

Det kan synes som om tørke kan utløse utbrudd av furuspinner. Den trives nemlig godt på tørre furumoer på morenegrunn, og vannstanden i Glomma hadde vært uvanlig lav i to år på rad før utbruddet i 1902-04. Lange tørkeperioder kan derfor være det aspektet ved klimaet som er viktig for utbrudd av denne arten.